

UDKAST november 2005

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service og lov om en børnefamilieydelse

(Styrkelse af forældreansvaret)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. XXX af XX 2005 (som ændret ved § X i lov nr.) foretages følgende ændring:

1. Efter § 41 indsættes:

»§ 41 a. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at meddele forældremyndighedsindehaveren et forældreoplysning, jf. stk. 3, hvis et barns eller en ungs hensigtsmæssige udvikling er i fare, og det vurderes at bero på, at forældremyndighedsindehaveren ikke lever op til sit forældreansvar.

Stk. 2. Meddelelse af et forældreoplysning forudsætter, at der foreligger oplysninger om,

- 1) at barnet eller den unge har ulovligt skolefravær, eller undervisningspligten i øvrigt ikke opfyldes,
- 2) at barnet eller den unge har begået kriminalitet af et vist omfang eller en vis grovhed,
- 3) at barnet eller den unge har alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer, eller
- 4) at forældremyndighedsindehaveren nægter at samarbejde med de relevante myndigheder om løsningen af barnets eller den unges problemer.

Stk. 3. Et forældreoplysning angiver en eller flere konkrete handlepligter for forældremyndighedsindehaveren, som skal være egnede til at bidrage til en løsning af barnets eller den unges problemer, og som står i rimeligt forhold til formålet. Det kan herunder fastsættes, at forældremyndighedsindehaveren skal

- 1) sikre barnets fremmøde i skolen ved personligt at følge barnet i skole,
- 2) deltage i forældremøder og konsultationer vedrørende barnets eller den unges skolegang,
- 3) sikre barnets eller den unges deltagelse i konkrete fritidsaktiviteter ved at følge barnet til det pågældende sted,
- 4) sikre, at barnet eller den unge er hjemme på et nærmere fastsat tidspunkt,
- 5) deltage i et af kommunen tilbudt forældreprogram eller
- 6) deltage i møder med relevante myndigheder om løsningen af barnets eller den unges problemer.

Stk. 4. Afgørelsen om forældreoplysning træffes for en afgrænset periode af højst 12 måneders varighed. Forældreoplysningen kan forlænges med højst 6 måneder ad gangen.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal oplyse forældremyndighedsindehaveren om, at overholdelse af oplysningen er en betingelse for at modtage børnefamilieydelse, jf. lov om en børnefamilieydelse.

Stk. 6. Hvis kommunen vurderer, at den, der er meddelt et forældreplæg efter stk. 1, ikke efterlever pålægget, og at den manglende efterlevelse ikke beror på undskyldelige omstændigheder, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om dette. Afgørelsen er gældende for ét kvartal.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om bortfald af pålægget, hvis kommunalbestyrelsen vurderer,

- 1) at forholdet, der lå bag pålægget, ikke længere eksisterer, eller
- 2) at forældreplægget ikke længere er egnet til at løse barnets eller den unges problemer.«

§ 2

I lov om en børnefamilieydelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 846 af 4. september 2000, som ændret ved lov nr. 1029 af 22. november 2000, lov nr. 1162 af 19. december 2003, § 2 i lov nr. 1166 af 19. december 2003, § 11 i lov nr. 428 af 6. juni 2005, og § 50 i lov nr. 431 af 6. juni 2005, foretages følgende ændring:

1. § 2, stk. 1, affattes således:

»§ 2. Retten til børnefamilieydelsen er betinget af,

- 1) at den person, der har forældremyndigheden over barnet eller har taget barnet i pleje med henblik på adoption, er fuldt skattepligtig efter kildeskattelovens § 1,
- 2) at barnet opholder sig her i landet, jf. dog stk. 2,
- 3) at barnet ikke har indgået ægteskab,
- 4) at barnet ikke er anbragt uden for hjemmet efter lov om social service, ikke sammen med en indehaver af forældremyndigheden er optaget i en døgnforanstaltning efter lov om social service eller i øvrigt forsørges af offentlige midler, og
- 5) at kommunalbestyrelsen ikke har truffet afgørelse om manglende efterlevelse af et forældreplæg efter lov om social service § 41 a, stk. 6.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2006.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Nogle forældre påtager sig ikke deres ansvar og udfylder ikke deres rolle som forældre for deres børn og dermed som ansvarlige for børnenes hensigtsmæssige udvikling. I nogle tilfælde er det, fordi forældrene ikke er sig deres ansvar bevidst, i andre tilfælde er det, fordi forældrene aldrig har lært, hvad ansvaret indebærer, og hvordan man løfter det. I endnu andre tilfælde er der desværre tale om, at forældrene vælger ikke at påtage sig ansvaret, men overlader det til andre – herunder til børnene og de unge selv.

Det fremgår af regeringsgrundlaget ”Nye mål” fra februar 2005, at der skal ydes en markant indsats over for forældres ansvar for, at deres børn får mulighed for at udvikle sig, får en god skolegang og ikke begiver sig ind på en kriminel løbebane. Det er regeringens holdning, at forældre skal holdes fast på deres ansvar, og at der skal sættes en målrettet indsats ind over for de forældre, der mangler vilje eller evne til at leve op til deres forældreansvar, så der bliver handlet, før det er for sent. Regeringen ønsker at markere samfundets afstandtagen til forældre, der ikke vil påtage sig ansvaret og samtidig samfundets støtte til forældre, der gerne vil påtage sig ansvaret.

Regeringen fremsætter derfor et lovforslag, der består af to hovedpunkter:

- Indførelse af mulighed for, at kommuner kan pålægge forældre at foretage bestemte aktive handlinger i forhold til deres børn med henblik på at sikre, at det enkelte barn igen kommer ind i en hensigtsmæssig udvikling.
- Indførelse af et stop for udbetalingen af børnefamilieydelsen, hvis forældrene ikke efterlever pålægget.

Lovforslaget udgør sammen med et udviklingsarbejde om forældreprogrammer og en opfordring til kommunerne om i højere grad at tilbyde forældreprogrammer til forældre et samlet initiativ om styrkelse af forældreansvaret.

2. Baggrund

Regeringen nedsatte i 2003 en tværministeriel arbejdsgruppe, der blandt andet på baggrund af erfaringerne fra de ”Parenting Programmes” og ”Parenting Orders”, man har indført i Storbritannien, skulle udarbejde forslag til initiativer, der kunne være relevante i Danmark, og som kunne sætte fokus på forældres ansvar for, at deres børn ikke kommer ud i en kriminel løbebane eller har så meget fravær fra skolen, at de ikke får noget ud af deres skolegang.

”Parenting Programmes” defineres i Storbritannien som kursuslignende forældreprogrammer, der kan tilbydes forældre, hvis børn begår lovovertrædelser, eller pjækker fra skole. ”Parenting Orders” er konkrete pålæg, som idømmes ved domstolene, og som bl.a. kan gå ud på, at forældrene og et barn eller en ung dømmes til deltagelse i et nærmere tilrettelagt ”Parenting Programme”. Manglende overholdelse af en ”Parenting Order” betragtes som en lovovertrædelse og kan medføre straf i form af bøde eller fængsel.

Gennemgangen af de engelske erfaringer viser blandt andet, at forældrene er generelt positive over for forældreprogrammerne, og at der ikke var forskel i tilfredsheden mellem dem, der deltog frivilligt, og dem, der deltog som del af et pålæg. Om effekten påpeger flere studier, at færre unge begår nye lovovertrædelser, hvis familien har deltaget i familieprogrammer, enten frivilligt eller som del af et pålæg, og der påpeges svage tendenser til positive ændringer i den mere generelle adfærd blandt de unge. Det har dog kun været muligt at måle den kortsigtede effekt indtil videre.

Arbejdsgruppen fik til opgave at udarbejde en model for øget forældreansvar, som skulle indeholde en adgang til at meddele særlige pålæg til forældremyndighedsindehavere, som ikke lever op til deres ansvar som forældre, adgang til at stoppe for udbetalingen af børnefamilieydelsen for forældremyndighedsindehaverne,

hvis pålægget ikke efterleves samt forslag til indretning af forældreprogrammer på såvel frivilligt som pålagt grundlag.

Den tværministerielle arbejdsgruppe afleverede i august 2005 sin rapport til socialministeren. Hovedkonklusionerne var efter en gennemgang af gældende dansk ret og relevante danske og udenlandske erfaringer,

- At der for så vidt angår forældreplæg, bør skabes en mulighed i lov om social service for, at kommunen inden for de afstukne rammer kan træffe afgørelse om at pålægge forældremyndighedsindehavere konkrete handlepligter i forhold til deres børn. I tæt sammenhæng med dette skal manglende efterlevelse af pålægget medføre stop for udbetalingen af børnefamilieydelsen, med mindre der foreligger undskyldelige omstændigheder, jf. nærmere afsnit 4 og 5.
- At der for så vidt angår forældreprogrammer ikke er behov for lovgivning, fordi det allerede efter de gældende regler i lov om social service er muligt at tilbyde forældreprogrammer.
- At der bør igangsættes et metodeudviklingsarbejde om forældreprogrammer og formidles allerede opnåede erfaringer, jf. nærmere afsnit 7.

Lovforslaget bygger på arbejdsgruppens anbefalinger.

Forslaget er udarbejdet blandt andet med den forudsætning, at plæg og stop for udbetalingen af børnefamilieydelsen skal kunne iværksættes administrativt enkelt og på et retssikkert grundlag.

Det bemærkes, at regeringsgrundlagets oplæg om styrkelse af forældreansvaret herunder arbejdsgruppens kommissorium er en del af aftalen mellem regeringen og Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne om integrationsplanen af 17. juni 2005.

3. Formålet med lovforslaget

Hovedformålet med lovforslaget er at yde støtte til udsatte børn og unge ved at stille krav til deres forældre om, at de påtager sig deres ansvar som forældremyndighedsindehavere.

Forældreplæg kan være med til at vende en u hensigtsmæssig udvikling hos børnene og de unge, og skal således både tydeliggøre over for forældremyndighedsindehaverne, hvilket ansvar det forventes, at de påtager sig i forbindelse med deres barns adfærd og udvikling, og være med til at give de konkrete børn og unge bedre mulighed for en god skolegang og en opvækst uden kriminalitet eller andre adfærdsmæssige problemer.

Forslaget udvider kommunernes samlede vifte af muligheder for at yde særlig støtte til børn og unge, og giver kommunerne et nyt redskab i indsatsen for de udsatte børn og unge og deres forældre, som skal suppleres og ses i sammenhæng med de allerede eksisterende.

Ordningen vil blive evalueret efter at have været i kraft et år. Evalueringen skal blandt andet have fokus på, hvor meget kommunerne har anvendt muligheden for at meddele forældreplæg, i hvor mange tilfælde udbetalingen af børnefamilieydelsen er blevet stoppet, hvor længe de enkelte forældreplæg har været i kraft, og hvor tit et forældreplæg vurderes at have været medvirkende til at rette op på barnets problemer.

4. Lovforslagets hovedindhold

4.1. Forældreplæg

Der er ikke efter dansk lovgivning mulighed for at pålægge forældremyndighedsindehavere at foretage bestemte aktive handlinger til støtte for deres børns udvikling. Der findes i lov om social service forskellige former for støttemuligheder eller foranstaltninger, der som udgangspunkt gives med forældremyndighedsindehaverens samtykke, fx praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet eller familiebehandling. Nogle foranstaltninger kan sættes i værk uden samtykke.

Det fremgår dog af lov om forældremyndighed og samvær, at en forældremyndighedsindehaver har et særligt ansvar over for sit barn, indtil det fylder 18 år, medmindre barnet før det fyldte 18. år har indgået ægtekab. Den, der har forældremyndigheden over et barn, skal drage omsorg for barnet og tage hånd om barnets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov. Ifølge lov om forældremyndighed og samvær påhviler

der den, der har forældremyndigheden, en pligt til at påse, at barnet får helt elementære behov som mad og husly dækket. Forældremyndighedsindehaveren har herudover ret til at træffe beslutninger på barnets vegne og kan således bestemme, hvad barnet må lave, og hvor det må opholde sig, samt hvor barnet skal gå i skole.

Dette forældreansvar bygger på antagelsen om, at et barns nærmeste er dets forældre, og at disse derfor er nærmest til at yde barnet beskyttelse og varetage dets interesser.

Forældremyndigheden og den pligt, der følger heraf, er ikke bare en formel ting. Forældre anses i de fleste tilfælde - hvor børn og forældre bor sammen - som de vigtigste personer i styringen af opdragelsen. De deltager i de fleste omsorgssituationer, de råder og disponerer over ting, børn sætter pris på, og de bestemmer som udgangspunkt over børnenes frihed. Forældre bliver særligt vigtige for børnene på grund af de følelsesmæssige bånd og de fælles erfaringer og oplevelser. Forældrenes egen adfærd er den vigtigste påvirkning, idet børn lægger mærke til, hvad forældrene gør.

Forældrene bliver derved modeller for børnene, og selv om børnene – som de bliver ældre – også i opførsel og normer påvirkes af andre som fx søskende, kammerater, andre voksne og senere lærerne i skolen, er forældrene stadigvæk helt centrale figurer i et barns eller en ungs liv i forhold til barnets eller den unges udvikling, adfærd og holdninger.

Derfor får det også stor betydning, hvis forældrene ikke kan eller vil påtage sig det ansvar, der følger med at være forældre. Nogle forældre vil gerne påtage sig ansvaret men har ikke redskaberne til det, og andre forældre mangler forståelsen for, at de har et særligt ansvar.

Arbejdsgruppen har anbefalet, at der i lov om social service udarbejdes regler om forældreplæg med henblik på at sikre, at en forældremyndighedsindehaver lever op til sit ansvar.

Regeringen er enig i, at der med forældremyndigheden følger et stort ansvar for et barns udvikling, som man kan kræve af forældre, at de varetager aktivt, og at man bør have redskaber, der kan bakke op om dette krav.

Det foreslås derfor, at der i serviceloven indføres en mulighed for, at kommunerne kan træffe konkrete afgørelser om forældreplæg.

Målgruppen for forældreplæggene er forældre, der har muligheden for at påtage sig deres forældreansvar, men som alligevel ikke gør det. Det vil sige, at forældre, der på grund af individuelle vanskeligheder, fx fordi de er udviklingshæmmede eller psykisk syge, ikke kan forventes til enhver tid at opfylde deres forældreansvar, som udgangspunkt falder uden for målgruppen.

Efter forslaget er et forældreplæg et specificeret, fremadrettet krav om en eller flere konkrete opgaver og pligter, som forældremyndighedsindehaverne skal påtage sig. Et forældreplæg kræver således konkret aktiv deltagelse fra forældremyndighedsindehavernes side i forbindelse med deres barns udvikling.

Betingelserne for at meddele et forældreplæg er efter forslaget

- at kommunen vurderer, at barnets hensigtsmæssige udvikling er i fare,
- at kommunen vurderer, at forholdene beror på, at forældremyndighedsindehaveren ikke lever op til sit ansvar, og
- at
  - barnet eller den unge har ulovligt skolefravær, eller undervisningspligten i øvrigt ikke opfyldes,
  - barnet eller den unge har begået kriminalitet af et vist omfang eller en vis grovhed,
  - barnet eller den unge har alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer, eller
  - forældremyndighedsindehaveren nægter at samarbejde med kommunen om løsningen af barnets eller den unges problemer.

Et barns eller en ungs hensigtsmæssige udvikling vil være i fare, såfremt det må antages, at barnet eller den unge har sociale problemer og vanskeligheder af en sådan karakter, at barnet eller den unge som følge af

individuelle vanskeligheder ikke udvikler sig på lige fod med andre jævnaldrende, bl.a. for så vidt angår personlig udfoldelse og opnåelse af gode sociale relationer.

Lovforslaget skal som udgangspunkt ses i sammenhæng med de foranstaltninger, der allerede i dag er mulige i medfør af lov om social service. De foranstaltninger, som kommunen kan vælge at iværksætte, omfatter dels tilbud om forskellige former for hjælp og støtte i hjemmet og nærmiljøet, dels tilbud om anbringelse af barnet uden for hjemmet med eller uden samtykke. En anbringelse uden for hjemmet uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverens side vil alene komme på tale i de situationer, hvor der er en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af fx utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge, vold eller andre alvorlige overgreb.

Et pålæg kan fx bestå i, at et forældrepar skal deltage i møder med skolen om barnets skolegang i en på forhånd fastlagt periode, der højst kan være 12 måneder. Kommunen kan dog beslutte, at pålægget skal forlænges med 6 måneder af gangen, hvis betingelserne for at træffe afgørelse om forældreoplæg stadig er opfyldt.

Særligt for at sikre forældremyndighedsindehavernes retssikkerhed foreslås det, at der i lovgivningen sættes faste rammer for forældreoplæggen: Der fastsættes grænser for den tidsmæssige udstrækning af et pålæg med mulighed for forlængelse, der stilles krav til afgørelsens klarhed, og afgørelserne bliver omfattet af de almindelige forvaltningsretlige regler, herunder af muligheden for at klage over en afgørelse. Samtidig er det vigtigt, at det konkrete forældreoplæg fastsættes, så det i indhold og tidsmæssig udstrækning står i rimeligt forhold til de problemer, der skal løses. Derudover skal et forældreoplæg med sit konkrete indhold være egnet til at bidrage til en løsning af barnets eller den unges problemer.

I overensstemmelse med et almindeligt proportionalitetsprincip, som det kommer til udtryk fx i servicelovens formulering om at anvende de ”mindst indgribende formålstjenlige foranstaltninger”, skal det altid først vurderes, om en frivillig løsning er mulig, inden der træffes afgørelse om et forældreoplæg.

4.2. Stop for udbetalingen af børnefamilieydelse

Der findes ikke i dansk lovgivning regler om økonomiske konsekvenser for forældremyndighedsindehavere, der ikke påtager sig ansvaret for deres børn.

Forældreoplæggen må forventes i sig selv at være et incitament til at få forældremyndighedsindehavere til at varetage de opgaver i forhold til deres børn, som det forventes af dem, men i de sager, hvor det ikke er tilfældet, kan der være brug for et ekstra incitament.

Da børnefamilieydelsen er en generel økonomisk ydelse, som knytter sig til det at have børn, er det naturligt at inddrage den i overvejelser om at motivere forældremyndighedsindehavere til at løfte deres forældreansvar.

Det følger af de gældende regler i lov om en børnefamilieydelse, at betingelserne for at modtage børnefamilieydelse er

- at den person, der har forældremyndigheden over barnet eller har taget barnet i pleje med henblik på adoption, er fuldt skattepligtig efter kildeskattelovens § 1,
- at barnet opholder sig her i landet, med mindre barnet opholder sig midlertidigt i udlandet som led i et uddannelsesforløb.
- at barnet ikke har indgået ægteskab, og
- at barnet ikke er anbragt uden for hjemmet efter lov om social service, ikke sammen med en indehaver af forældremyndigheden er optaget i en døgnforanstaltning efter lov om social service eller i øvrigt forsørges af offentlige midler.

Børnefamilieydelsen udbetales af ToldSkat (pr. 1. januar 2006: told- og skatteforvaltningen) med en fjerdedel i hvert kvartal. Ydelsen udbetales som hovedregel til moderen og gives første gang for det hele kvartal efter det kvartal, hvori barnet er født og sidste gang for det kvartal, hvor den unge fylder 18 år.

Regeringen mener, at det skal være muligt at stoppe for udbetalingen af børnefamilieydelsen til forældremyndighedsindehavere, der, ved ikke at efterleve et meddelt forældreplæg, har understreget, at de ikke vil påtage sig deres ansvar som forældre i forhold til barnets konkrete problemer. Det er således regeringens opfattelse, at det skal være en betingelse for at få udbetalt børnefamilieydelsen, at man lever op til sit ansvar som forældremyndighedsindehaver.

Det foreslås derfor, at lov om en børnefamilieydelse ændres, så det bliver en betingelse for at modtage børnefamilieydelsen, at kommunen ikke har truffet en afgørelse om, at et forældreplæg ikke er efterlevet.

Efter forslaget skal kommunen træffe afgørelse om, at plægget ikke er efterlevet med den virkning, at betingelserne for at få udbetalt børnefamilieydelse ikke er opfyldt. Det forudsætter, at klare informationer viser, at et plæg ikke er efterlevet, og dette ikke beror på undskyldelige omstændigheder.

Efter forslaget skal afgørelsen træffes for ét kvartal af gangen. Herefter vil kommunen skulle træffe en ny afgørelse for hvert enkelt kvartal, hvor plægget stadig er gældende, men hvor plægget ikke er efterlevet.

Det fremgår af lov om en børnefamilieydelse, at betingelserne for at få udbetalt børnefamilieydelsen skal være opfyldt den første dag i kvartalet fx den 1. januar. Det betyder, at hvis en kommune fx har truffet afgørelse om et forældreplæg den 15. december og derefter konstaterer, at plægget ikke efterleves, så skal der træffes en afgørelse om dette inden den 1. januar, med det resultat, at udbetalingen af børnefamilieydelsen for januar kvartal stoppes.

Hvis kommunen i løbet af det næste kvartal kan konstatere, at plægget stadig ikke efterleves, skal der træffes en ny afgørelse om dette.

Det er en forudsætning, at der ikke er undskyldelige omstændigheder ved den manglende efterlevelse. Det kan fx være, hvis en forældremyndighedsindehaver er blevet pålagt at deltage i et forældreprogram, som den pågældende ikke har haft mulighed for at deltage i på grund af sygdom og fx kan fremlægge en lægeerklæring. Det er kommunen, der vurderer, om der i de konkrete tilfælde foreligger undskyldelige omstændigheder.

5. Retssikkerhedsgarantier ved lovforslaget

Med lovforslaget lægges der op til en ordning, hvor der kan tages reaktionsmuligheder af en vis alvor i anvendelse over for forældremyndighedsindehavere.

Det er derfor efter regeringens opfattelse vigtigt, at rammerne for ordningen tilrettelægges, så der i høj grad tages hensyn til forældremyndighedsindehavernes samt børnenes eller de unges retssikkerhed.

Der tages højde for dette på forskellige måder:

For at kommunen overhovedet kan komme ind i overvejelser om forældreplæg, skal barnets eller den unges problemer have et vist omfang. Det vil sige, at barnets eller den unges hensigtsmæssige udvikling skal være i fare.

Et barns eller en ungs hensigtsmæssige udvikling vil være i fare, såfremt det må antages, at barnet eller den unge har sociale problemer og vanskeligheder af en sådan karakter, at barnet eller den unge som følge af individuelle vanskeligheder ikke udvikler sig på lige fod med andre jævnaldrende, bl.a. for så vidt angår personlig udfoldelse og opnåelse af gode sociale relationer.

Afgørelser om manglende efterlevelse med den konsekvens, at udbetalingen af børnefamilieydelsen stoppes, er gældende for ét kvartal af gangen. Derefter skal der træffes nye afgørelser. En sådan ordning sikrer, at foranstaltningen ikke udstrækkes længere end højst nødvendigt.

For at sikre forældremyndighedsindehavernes retssikkerhed foreslås det i øvrigt, at der sættes faste rammer for forældreplæggene: Der stilles krav til afgørelsens klarhed og til, at det konkrete forældreplæg fastsættes, så det i indhold og tidsmæssig udstrækning står i rimeligt forhold til de problemer, der skal løses (proportionalitetsprincippet).

Sagsbehandlingen og afgørelserne vil være underlagt de almindelige forvaltningsretlige regler og principper. Det vil blandt andet sige, at forældremyndighedsindehaveren har ret til aktindsigt, skal partshøres og har krav på at få en begrundelse for myndighedens afgørelse og klagevejledning. Det vil også sige, at det er den offentlige myndigheds ansvar at oplyse sagen i tilstrækkeligt omfang og at sikre, at de oplysninger, der ligger til grund for afgørelsen, er korrekte (officialmaksimen).

Det betyder også, at alle afgørelser efter det foreslåede regelsæt vil kunne indbringes for det sociale nævn efter reglerne i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Ankestyrelsen kan desuden tage en afgørelse truffet af det sociale nævn op til behandling, hvis Ankestyrelsen skønner, at sagen har principiel eller generel betydning.

Det forudsættes endvidere, at kommunen alene kan give forældremyndighedsindehaveren et pålæg, som ligger inden for rammerne af ansvarlig forældremyndighedsudøvelse. Det vil sige, at forældremyndighedsindehavere ikke kan pålægges at gøre noget i forhold til deres børn, som de ikke allerede ville kunne gøre i kraft af en ansvarlig udøvelse af forældremyndigheden.

Når en kommune udøver sine beføjelser i overensstemmelse med de i lovforslaget fastlagte betingelser, dvs. pålægger forældremyndighedsindehaveren fx at følge sit barn i skole, vil dette ikke være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hverken i forhold til forældremyndighedsindehaveren eller i forhold til barnet.

I forhold til sikring af børnenes og de unges retssikkerhed, så sker det ved, at kommunen skal tale med børnene, inden der træffes afgørelse i sager om forældreplæg, jf. lov om social service § 58. Denne ordning, som er generel for sager om særlig støtte til børn og unge efter serviceloven, stiller i sig selv børnene og de unge bedre end efter de almindelige forvaltningsretlige regler, hvor det som udgangspunkt er forældremyndighedsindehaverne, der udøver partsrettighederne for børn og unge under 18 år. Børn og unge under 18 år har således fx mulighed for at få aktindsigt, hvis forældremyndighedsindehaverne giver samtykke til det.

6. Sagsforløb

Sagsbehandling

Den foreslåede model vedrørende forældreplæg og stop for udbetalingen af børnefamilieydelse bliver med placeringen i lov om social service omfattet af de gældende sagsbehandlingsregler for kommunerne på det sociale område. Herudover vil de almindelige sagsbehandlingsregler for den offentlige forvaltning gælde, når der træffes afgørelse om et forældreplæg mv., jf. afsnit 5.

Udveksling af oplysninger

I et sagsforløb vedrørende meddelelse af forældreplæg og eventuel efterfølgende stop for udbetalingen af børnefamilieydelse vil der være behov for, at kommunen inddrager visse medaktører. Inddragelse sker i alle led af sagsbehandlingen, fra kommunen får kendskab til en sag, hvor et barn eller en ung må antages at have behov for støtte, til der er truffet afgørelse om manglende efterlevelse af pålægget. Der vil i den forbindelse være behov for i et vist omfang at udveksle oplysninger mellem kommunen og de relevante medaktører. Medaktører kan blandt andet være personalet på en skole eller i en klub, politiet eller private, i det omfang de udfører opgaver for det offentlige, og dermed er omfattet af de samme regler som offentlige institutioner og offentligt ansatte.

Der foreslås ikke i denne forbindelse nye regler om udveksling af oplysninger, da det vurderes, at den nødvendige udveksling af oplysninger er dækket af de allerede gældende regler i lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område samt forvaltningsloven.

I det følgende skitseres, hvilke regler der gælder i forhold til de forskellige led i et sagsforløb.

Kommunen – forstået som den kommunale forvaltning hvor sagen skal behandles – kan ad flere veje blive opmærksom på, at et barn eller en ung har problemer i et omfang, så han eller hun har behov for særlig støtte under en eller anden form.

Underretningspligt

En række person- og faggrupper fx lærere, politiet og læger har en særlig forpligtelse til at underrette kommunen, hvis der er noget galt med et barn eller en ung.

Reglerne om visse gruppers særlig forpligtelse til at underrette kommunen er reguleret i § 35 i lov om social service. De nærmere kriterier er fastsat i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 1092 af 8. december 2000 om underretningspligt over for kommunen efter lov om social service. § 35 suppleres af § 36 om den generelle underretningspligt over for kommunen, som gælder for alle borgere i Danmark, og som indtræder, hvis man får kendskab til, at et barn eller en ung udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling.

Med forslaget om forældreplæg ændres der hverken på de grupper, der er omfattet af reglerne eller på, hvornår og under hvilke omstændigheder der skal underrettes.

Vurderingen af, om et forældreplæg vil være et brugbart redskab til løsning af barnets eller den unges problemer, foretages ikke af de personer, der foretager en underretning. Det er kommunen, der vurderer, om og i hvilket omfang der er behov for støtte, og om støtten skal bestå i et forældreplæg eller fx en foranstaltning efter lov om social service § 40 (forebyggende foranstaltninger og anbringelser).

En kommunes overvejelser om forældreplæg i en helt konkret sag kan fx starte med en underretning fra en skoleleder om, at et konkret barn har store problemer i skolen, fordi han har meget stort fravær uden lovlig grund. Måske indeholder underretningen også oplysninger om, at skolen ikke kan få et samarbejde i gang med forældremyndighedsindehaverne om barnets problemer, enten fordi de ikke magter det, eller fordi de ikke vil påtage sig et medansvar for at løse problemerne.

Hvis underretningen ikke indeholder oplysninger om forældremyndighedsindehaverne, kan det være, at kommunen i forbindelse med, at de indhenter nærmere oplysninger i sagen, jf. nedenfor, bliver opmærksom på, at forældremyndighedsindehaverne ikke kan eller vil påtage sig deres ansvar.

Undersøgelse efter § 38 i lov om social service

Når kommunen får en underretning om, at et barn eller en ung har problemer og behov for særlig støtte, følger det af lov om social service § 38, at kommunen skal undersøge barnets forhold med henblik på en vurdering af, om der er behov for at iværksætte foranstaltninger i forhold til barnet og/eller familien. Kommunen skal som led i undersøgelsen inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold.

Undersøgelsen skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger og i bekræftende fald hvilke. Det kan fx være et forældreprogram efter lov om social service § 40 eller et forældreplæg efter forslagets § 41 a.

Indhentelse af oplysninger

Når kommunen skal vurdere, om betingelserne for at meddele et forældreplæg er opfyldt, skal de indhente relevante oplysninger fra offentlige myndigheder og private i medfør af reglerne i §§ 11 a-c i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Hvis forældrene til et barn ikke selv ønsker at medvirke til oplysningen af en sag, kan kommunen med hjemmel i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område § 11 c, stk. 1, nr. 1, indhente alle relevante oplysninger uden samtykke.

Videregivelse af oplysninger

Kommunernes adgang til at videregive oplysninger til relevante fagpersoner er bl.a. reguleret i forvaltningslovens kapitel 8 om tavshedspligt m.v. Efter forvaltningslovens § 28, stk. 2, nr. 4, vil kommunen kunne videregive oplysninger om et meddelt forældreplæg og indholdet heraf til relevante fagpersoner ved andre offentlige myndigheder, såfremt videregivelsen af oplysningerne er et nødvendigt led i sagens behandling. Da kommunen skal påse, hvorvidt et meddelt forældreplæg overholdes og efterleves i praksis, kan det være et nødvendigt led i kommunens sagsbehandling at videregive oplysninger om et meddelt forældreplæg til de pågældende fagpersoner.

Kommunernes adgang til at videregive oplysninger om et meddelt forældreplæg til relevante private personer er reguleret ved forvaltningslovens § 27 sammenholdt med straffelovens § 152. Det følger af disse regler, at fortrolige oplysninger kan videregives til bl.a. private, hvis videregivelsen i det konkrete tilfælde må anses for berettiget. I det omfang videregivelsen af oplysningen om forældreplægget er nødvendig for kommunens mulighed for at påse overholdelsen af plægget i praksis, må videregivelsen anses for berettiget.

Kommunen vil fx kunne henvende sig til skolen for at få yderligere oplysninger om, hvad barnets eller den unges problemer nærmere består i, samt uddybende oplysninger om forældremyndighedsindehavernes samarbejde med skolen om at løse problemerne.

Inden der træffes en afgørelse om forældreplæg efter forslagets § 41 a, følger det af lov om social service § 58, at kommunen skal tale med barnet eller den unge med henblik på at blive bekendt med barnets eller den unges holdning til en sådan afgørelse.

Opfølgning

Hvis kommunen har vurderet, at betingelserne for at meddele et forældreplæg er opfyldt, og har truffet afgørelse, skal kommunen holde sig løbende orienteret om, hvorvidt forældremyndighedsindehaverne efterlever plægget. Det indebærer, at visse fagpersoner og den viden, de sidder inde med, inddrages i sagsforløbet. Disse personer har ofte den direkte kontakt til barnet – og dets forældre - hvorfor de også er de nærmeste til at kunne bemærke, hvorvidt et plæg, der er meddelt af kommunen efterleveres. Der påhviler ikke de pågældende fagpersoner en egentlig tilsynsforpligtelse, men den omstændighed, at kommunerne skal bruge oplysningerne om efterlevelsen af plæg i forbindelse med en afgørelse om træk i børnefamilieydelsen, gør det nødvendigt, at kommunerne – med de beføjelser, der består i henhold til § 11 a-c i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, kan indhente alle oplysninger, der må anses for nødvendige for at behandle sagen.

Kommunen kan fx løbende kontakte skolen, som er orienterede om plægget, og bede om oplysninger om, hvorvidt skolen er bekendt med, at forældremyndighedsindehaverne efterlever plægget, men skolen har ikke pligt til aktivt at følge med i, om plægget efterleveres.

Vil kommunen sende orienteringen på en måde, der medfører, at videregivelsen er omfattet af persondataloven, fx ved at maile eller faxe orienteringen, skal persondataloven iagttages. En oplysning om forældreplæg er en oplysning, som er omfattet af persondatalovens § 8, der omhandler behandling af fortrolige oplysninger. Videregivelsen fra kommunens socialforvaltning til andre (uanset om det er kommunale tilbud, selv-vejende institutioner i kommunen, andre myndigheder eller helt private) kan ske, hvis videregivelsen er et nødvendigt led i sagens behandling, jf. persondatalovens § 8, stk. 3.

7. Forældreprogrammer

Den tværministerielle arbejdsgruppe havde som en del af sit kommissorium til opgave at udarbejde ”for-slag til indretning af forældreprogrammer på såvel frivilligt som pålagt grundlag.”

Forældreprogrammer kan defineres som fastlagte forløb, hvor der fokuseres på forældrenes evne til at udfylde forælderrollen. Formålet med et sådan program er at styrke forældrenes evne og vilje til at påtage sig deres ansvar som forældre og dermed forebygge en uhensigtsmæssig udvikling for børnene.

Forældreprogrammer har til hensigt at medføre en holdningsændring hos forældrene. En holdningsændring, hvor forældrene i højere grad søger at leve op til deres forældreansvar og understøtte barnets eller den unges behov og udvikling. Herudover skal forældreprogrammerne give forældrene en række konkrete redskaber, så de bliver i stand til, udover at få en holdningsændring, at skabe en adfærdssændring i forhold til ansvaret over for deres barns hensigtsmæssige udvikling.

Forældreprogrammerne har ikke et fast defineret indhold men vil ofte have karakter af et kursusforløb. Udover selve undervisningsdelen i et kursusforløb vil et alsidigt forældreprogram lægge vægt på rådgivning og supervision omkring forælderrollen.

Kommunerne har mulighed for at tilbyde forældreprogrammer inden for de eksisterende rammer i service-loven fx efter § 40 stk. 2, nr. 2 (praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet) eller med hjemmel i § 40 stk. 2, nr. 3 (familiebehandling eller lignende støtte).

Programmerne er endnu ikke særligt udbredte i Danmark, men der spores dog en klar tendens til en større udbredelse.

På baggrund af en gennemgang af erfaringer fra Danmark og andre lande med tiltag over for forældres manglende opfyldelse af deres ansvar har arbejdsgruppen vurderet, at forældreprogrammer er meget egnede til at skabe en holdnings- og adfærdændring hos forældre. Erfaringerne viser, at forældre i mange tilfælde har haft et ønske om hjælp og blandt andet derfor har været glade for programmerne.

Det er centralt, at programmer tilpasses den enkelte families behov. Erfaringer viser, at programmerne fungerer bedst, når de målrettes mod en specifik gruppe af forældre med nogle konkrete problemer – eksempelvis vil et kursus i konflikthåndtering henvende sig til de forældre, der har problemer med at håndtere konflikter i hjemmet, mens et kursus om samfundets sociale normer vil henvende sig til familier, der har manglende kendskab til disse i det danske samfund.

Regeringen er enig i, at der bør arbejdes videre med forældreprogrammer som et middel til at sætte forældre i stand til bedre at forstå og påtage sig deres ansvar som forældre.

Som en del af det samlede initiativ for styrkelse af forældreansvaret opfordres kommunerne derfor til i højere grad at tilbyde fokuserede forældreprogrammer i forhold til at styrke forældrenes ansvarsfølelse og forældreevne. Denne opfordring vil blive fulgt op af et metodeudviklingsarbejde om forældreprogrammer med særligt fokus på systematisk evaluering og formidling af erfaringer. Der skal udvikles nye fokuserede forældreprogrammer, herunder tænkes særligt på at udvikle programmer målrettet mod forældre med særlige behov og forudsætninger herunder forældre med anden etnisk baggrund end dansk. Det vil således være relevant at skræddersy visse programmer til specifikke grupper, så der eksempelvis er programmer, der især henvender sig til familier med anden etnisk baggrund end dansk. Programmerne skal både egne sig som frivillige tilbud til de forældre, hvis børn er på vej ind i en uheldsmæssig udvikling i forhold til kriminalitet, manglende fremmøde i skolen og lignende, samt være en mulig del af et forældreoplæg.

Der er ikke nødvendigvis en direkte sammenhæng mellem forældreprogrammer og forældreoplæg. Forældreprogrammer kan tilbydes forældrene som en forebyggende foranstaltning efter lov om social service § 40, uden at det får som følge, at der træffes afgørelse om forældreoplæg, hvis forældrene ikke vil modtage tilbuddet eller reelt ikke deltager i programmet. På den anden side er det også muligt at skride direkte til en afgørelse om forældreoplæg, hvis kommunen vurderer, at det er nødvendigt, eller det vil være formålsløst i den konkrete sag at sætte et forældreprogram i gang på frivillig basis.

Hvis problemerne i en familie har en karakter, så et forældreoplæg vurderes at være relevant men ikke tilstrækkeligt til at løse problemerne, kan kommunen - samtidig med at der er truffet afgørelse om et forældreoplæg – gøre brug af de muligheder, den i øvrigt har fx iværksættelse af forebyggende foranstaltninger efter lov om social service § 40.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner

Lovforslaget skønnes at resultere i iværksættelse af yderligere forældreprogrammer for 800 familier om året, hvoraf hovedparten vurderes at ville blive iværksat frivilligt, og en mindre del som følge af pålæg. Kommunernes driftsudgifter forbundet med disse forældreprogrammer udgør 20 mio. kr. om året (i 2006-pl).

Kommunernes mulighed for at stoppe udbetalingen af børnefamilieydelsen ved manglende efterlevelse af forældreoplæg, forudsættes ikke at give anledning til mindredgifter.

Lovforslaget indebærer beskedne administrative konsekvenser for kommunerne.

De samlede økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige er 20 mio. kr. årligt (i 2006-pl). Som følge af lovforslagets ikrafttræden den 1. juli 2006, udgør udgifterne i 2006 10 mio. kr. (i 2006-pl). Fra 2007 og frem afsættes 20 mio. kr. årligt (i 2006-pl). Lovforslaget er finansieret som led i udmøntningen af satspuljen for 2006.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser skal forhandles med de kommunale parter.

9. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget har været sendt til Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i ErhvervsRegulering med henblik på en vurdering af, om forslaget skal forelægges Økonomi- og Erhvervsministeriets virksomhedspanel. Styrelsen vurderer, at forslaget ikke indeholder administrative konsekvenser for erhvervslivet, hvorfor det ikke bør forelægges Økonomi- og Erhvervsministeriets virksomhedspanel.

10. Miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

11. Administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

12. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ikke EU-retlige konsekvenser.

13. Hørte myndigheder og organisationer

Følgende ministerier og styrelser er blevet hørt over lovforslaget: Beskæftigelsesministeriet, Finansministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Justitsministeriet, Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Skatteministeriet, Undervisningsministeriet, Ankestyrelsen, og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Derudover er følgende organisationer mv. blevet hørt:

Advokatrådet, Amtsrådsforeningen i Danmark, Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL), Danmarks Lærerforening, Danmarks Skolelederforening, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Friskoleforening, Dansk Socialrådgiverforening, Den Danske Dommerforening, Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, Institut for Menneskerettigheder, Forbundet af Offentligt Ansatte (FOA), Frederiksberg Kommune, Frie Grundskolers Fællesråd, Frie Grundskolers Lærerforening, HK/ Kommunal, Københavns Kommune, KL, Kommunernes Revision, Pædagogisk Medhjælper Forbund (PMF), Red Barnet, Rådet for Etniske Minoriteter, Rådet for Socialt Udsatte, Skole og Samfund, Socialchefforeningen, Socialpædagogernes Landsforbund, SSP-samrådet og Udviklings- og Formidlingscenter for Socialt Arbejde med Unge.

Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	En kommunal merudgift til forældreprogrammer på 20 mio. kr. om året fra 2006.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Beskedne administrative konsekvenser for kommunerne.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen

ser		
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget har ikke EU-retlige konsekvenser.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Efter forslaget kan en afgørelse om forældreplæg træffes, når et barns eller en ungs hensigtsmæssige udvikling er i fare. De børn og unge, der her henvises til, vil kommunen allerede have en forpligtelse til at tage sig af efter den gældende § 32 i lov om social service. Efter § 38 i lov om social service er kommunen fx forpligtet til at undersøge et barns eller en ungs forhold nærmere, hvis det må antages, at den pågældende trænger til særlig støtte.

Om § 41 a, stk. 1

Formålet med et forældreplæg, som nævnt i den foreslåede § 41 a, er, at forældremyndighedsindehaverne skal påtage sig det ansvar, der følger af at have forældremyndigheden over et barn eller en ung. Derfor foreslås det, at afgørelsen træffes i forhold til forældremyndighedsindehaveren. Hvis forældrene har fælles forældremyndighed, træffes afgørelsen i forhold til begge forældremyndighedsindehavere. Det vil således være op til forældremyndighedsindehaverne sammen at sikre, at plægget efterleves.

I de tilfælde, hvor et barn eller en ung har fast ophold hos andre end forældremyndighedsindehaveren, vil der ikke kunne anvendes et forældreplæg. Et forældreplæg er møntet på forældremyndighedsindehaveren alene, hvorfor det ikke finder tilsvarende anvendelse på andre personer.

Begrundelsen herfor er, at det alene er forældremyndighedsindehaveren, der i kraft af indholdet i forældremyndigheden, kan holdes fast på et defineret ansvar for barnet.

Det er en betingelse for at meddele forældreplæg, at forældremyndighedsindehaveren ikke i tilstrækkelig omfang har levet op til sit ansvar som forælder, og dermed har været medvirkende til barnets eller den unges uhensigtsmæssige udvikling. Det kan fx være tilfældet, hvis forældremyndighedsindehaveren ikke har reageret på meddelelser fra skolen om et barns fravær.

I nogle tilfælde kan der være problemer i forhold til flere børn eller unge i en familie. Hvis kommunen overvejer at anvende forældreplæg for at løse problemerne, skal betingelserne være opfyldt og afgørelserne træffes individuelt i forhold til hvert enkelt barn på baggrund af konkrete vurderinger.

Om § 41 a, stk. 2

I bestemmelsen foreslås det angivet, hvilke konkrete situationer der kan begrunde, at kommunen overvejer at meddele et forældreplæg. De udvalgte situationer er typeeksempler på tilfælde, hvor børn og unge har brug for hjælp til at komme på ret køl igen. Der er tale om en udtømmende opregning.

Efter forslaget skal der foreligge en af fire nærmere angivne situationer for, at kommunen har grundlag for at træffe afgørelse om forældreplæg.

- Barnet eller den unge har ulovligt skolefravær. Det fremgår af Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 882 af 26. juli 2004 om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen, at hvis en elev i folkeskolen udebliver fra undervisningen, skal forældrene mundtligt eller skriftligt oplyse skolen om grunden hertil. Hvis udeblivelsen skyldes sygdom af mere end 2 ugers varighed, kan skolen forlange lægeattest. Skolen har således ret til at kende årsagen til en elevs fravær og pligt til at undersøge baggrunden for fraværet, hvis forældrene ikke selv oplyser om årsagen. Fravær, der ikke er begrundet i sygdom, skal godkendes af skolen. I modsat fald er der tale om ulovligt fravær.

Der vil foreligge ulovligt skolefravær i lovforslagets forstand, hvis der er tale om ulovligt fravær efter bekendtgørelsens definition.

Reglerne om fravær fra undervisningen i friskoler er reguleret af lovbekendtgørelse nr. 665 af 27. juni 2005 om friskoler og private grundskoler m.v. Det fremgår af lovens § 6, stk. 2, at skolens leder skal påse, at de undervisningspligtige elever deltager i undervisningen, og at forældrene kan anmodes om at give skolen skriftlig oplysning om grunden til en elevs udeblivelse fra undervisningen. Skyldes udeblivelsen sygdom af mere end 2 ugers varighed, kan skolens leder forlange lægeattest. Hvis en elev ikke opfylder undervisningspligten, indberetter skolens leder det til kommunalbestyrelsen i elevens bopælskommune.

Lovforslaget omfatter både ulovligt fravær fra undervisningen i folkeskolen og i friskolerne.

Ved ”undervisningspligten ikke i øvrigt opfyldes” i lovforslagets § 41 a, stk. 2, nr. 1, forstås, at barnet eller den unge ikke modtager en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. I tilfælde, hvor barnet eller den unge hjemmeundervises eller hjemtages til hjemmeundervisning under sådanne omstændigheder som nævnt i § 41 a, stk. 1, skal der således foretages en vurdering af, om undervisningspligten opfyldes. Efter friskolelovens § 35, stk. 1, fører kommunalbestyrelsen tilsyn med den undervisning, børnene eller de unge får i hjemmet m.v. (hjemmeundervisning).

- Barnet eller den unge har begået kriminalitet af et vist omfang eller en vis grovhed. Her tænkes på de tidlige faser, hvor barnet eller den unge er på vej ud i en kriminel løbebane. Formålet med bestemmelsen er at forebygge, at barnet ender i alvorligere kriminalitet fx bandekriminalitet. Et enkeltstående butikstyveri vil typisk ikke være tilstrækkeligt til at begrunde et forældre pålæg, ligesom et forældre pålæg typisk ikke vil være egnet ved meget alvorlige forbrydelser.

Det er ikke et krav, at barnet eller den unge er dømt for kriminalitet. I den forbindelse bemærkes, at unge under den kriminelle lavalder på 15 år ikke kan ifalde strafferetligt ansvar.

- Barnet eller den unge har alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer. Der kan her fx være tale om problemer, som kommer til udtryk i skolen, om problemer der på andre måder kommer til udtryk i ”det offentlige rum” fx ved truende adfærd i grupperingsmæssige sammenhænge og om problemer, som kommer til udtryk ved den unges misbrug eller anden selvskadende adfærd.
- Forældremyndighedsindehaveren nægter at samarbejde med de relevante myndigheder om løsningen af barnets eller den unges problemer. Der kan fx være tale om manglende samarbejde med, sociale myndigheder eller skolemyndigheder om løsning af barnets eller den unges problemer. Manglende samarbejde kan eksempelvis tænkes at bestå i, at forældremyndighedsindehaverne ikke kommer til forældremøder eller ikke møder op, når kommunen har indkaldt dem til et møde, fx i forbindelse med udarbejdelse af en handleplan, jf. § 58 a i lov om social service. Der kan også være tale om en situation, hvor forældremyndighedsindehaverne afviser at samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning om planlægningen af den unges uddannelse efter folkeskolens 9. klasse. Det forudsættes, at grundbetingelsen om, at barnets eller den unges hensigtsmæssige udvikling er fare, stadig er opfyldt.

Om § 41 a, stk. 3

Efter forslaget er et forældre pålæg et specificeret, fremadrettet krav om en eller flere konkrete handlepligter, som forældremyndighedsindehaveren skal påtage sig med henblik på, at barnets eller den unges hensigtsmæssige udvikling bringes uden for fare. Formålet er at sikre, at forældremyndighedsindehaveren bidrager til løsningen af barnets eller den unges problemer.

Et forældre pålæg kan indeholde flere forskellige pligter og opgaver, hvis kommunen i det konkrete tilfælde vurderer, at det er nødvendigt.

I pålægget skal kommunen angive, hvad den eller de konkrete handlepligter skal bestå i.

Bestemmelsen indeholder en liste over mulige pålæg. Listen er ikke udtømmende, da det ikke er muligt på forhånd at forudse, hvilke konkrete pålæg der kan være egnede til at løse konkrete problemer.

Kommunen har således mulighed for at fastlægge de konkrete pålæg inden for visse rammer, som afgrænses af,

- At pålæggene skal være egnede til at bidrage til en løsning af problemerne i den konkrete sag. Det vil sige, at der skal være en direkte eller indirekte sammenhæng mellem pålæggets indhold og den adfærd eller ændring i adfærd, som man ønsker hos barnet eller den unge.
- At efterlevelsen af pålægget skal være realistisk for forældrene. Det betyder, at der vil fastlæggelsen af pålægget fx skal tages højde for barnets eller den unges alder i forhold til, om forældrene har reel mulighed for at efterleve pålægget.
- At pålæggets indhold skal stå i rimeligt forhold til formålet med pålægget og de problemer, der søges løst.
- At forældrene kun kan pålægges at foretage handlinger e.l., som ligger inden for rammerne af ansvarlig forældremyndighedsudøvelse. Det vil sige, at forældrene fx naturligvis ikke kan pålægges at låse deres børn inde.
- At forældreopdragelse skal være sagligt velbegrundede og i øvrigt ligge inden for formålet i lov om social service.

Et eksempel på et egnet pålæg, som står i rimelig forhold til formålet, kan være et pålæg om at følge barnet eller den unge i skole hver dag, hvis det pågældende barn eller den unge har ulovligt fravær. Forældremyndighedsindehavere kan dog ikke blive pålagt selv at følge deres børn i skole, hvis det kommer i konflikt med deres arbejdstider, men pålægget vil så kunne være, at forældremyndighedsindehaverne skal sørge for, at barnet bliver fulgt i skole af andre.

Det skal i afgørelsen om forældreopdragelse angives:

- Hvad pålægget nøjagtigt går ud på.
- Hvilken periode pålægget gælder for, og under hvilke omstændigheder det er muligt at forlænge pålægget.
- Hvilke parter der - efter kommunens vurdering i den konkrete sag - vil få meddelelse om pålægget.
- Hvad konsekvensen er af, at pålægget ikke efterleves, nemlig at udbetalingen af børnefamilieydelsen stoppes.

Det skal således være helt klart for forældremyndighedsindehaverne, hvad det er for handlepligter, de får pålagt, så det også står tydeligt for dem, hvordan de kan efterleve det, og dermed også, hvornår et pålæg anses for ikke at være blevet efterlevet med de konsekvenser, der følger af en manglende efterlevelse.

Om § 41 a, stk. 4

Det foreslås, at en afgørelse om forældreopdragelse skal træffes for en nærmere angivet periode af højst 12 måneders varighed med mulighed for forlængelse med højst 6 måneder ad gangen.

Der fastsættes ikke en grænse for, hvor mange gange et pålæg kan forlænges, eller hvor længe en forældremyndighedsindehaver i alt kan være underlagt forældreopdragelse.

Der sættes dog en naturlig grænse for den tidsmæssige udstrækning ved, at betingelserne til stadighed skal være opfyldt, herunder den betingelse, at forældreopdragelse skal være egnet til at løse problemerne.

Både for den enkelte afgørelse og for afgørelsen inklusiv forlængelser gælder det, at den tidsmæssige udstrækning skal stå i rimeligt forhold til formålet med pålægget og de problemer, der søges løst.

Som eksempel kan nævnes et pålæg om at deltage i et forældreprogram bestående af to weekend-ophold. Et sådant pålæg vil typisk kun skulle vare den periode, som de to weekend-ophold varer. Hvis forældremyndigheden

dighedsindehaveren ikke møder op til weekend-opholdene, vil pålægget kunne forlænges, ligesom udbetalingen af børnefamilieydelsen vil kunne stoppes.

Om § 41 a, stk. 5

Der henvises til bemærkningerne nævnt ovenfor under stk. 3.

Om § 41 a, stk. 6

Bestemmelsen regulerer reaktionsmulighederne over for en forældremyndighedsindehaver, som ikke efterlever et forældreplæg. Efter forslaget er det kommunens opgave at følge op på og vurdere, om et meddelt forældreplæg er efterlevet. Det betyder fx, at kommunen skal undersøge, om en forældremyndighedsindehaver, som har fået plæg om at sikre, at barnet opholder sig hjemme på visse tidspunkter, har taget skridt til at sikre dette. Kommunen kan i den forbindelse tage kontakt til politiet for at få bekræftet, at politiet ikke længere møder barnet eller den unge på gaden sent på natten.

Udgangspunktet er, at et forældreplæg skal efterleves fuldt ud i hele den periode, pålægget er i kraft.

Hvis forældremyndighedsindehaveren pludselig viser vilje til at efterleve pålægget omkring det tidspunkt, hvor betingelserne for at være berettiget til børnefamilieydelsen skal være opfyldt, jf. ovenfor under pkt. 4.2, skal kommunen vurdere, om den opståede vilje er reel, eller om der er tale om forsøg på omgåelse. Hvis kommunen træffer afgørelse om, at pålægget ikke er efterlevet, med henvisning til forældrenes forsøg på at omgå reglerne, kræver dette dog klare oplysninger, der støtter denne antagelse.

Kommunen skal til brug for vurderingen af, om pålægget er efterlevet, inddrage samtlige omstændigheder i sagen og foretage en konkret helhedsbedømmelse på baggrund heraf. Kommunen vil i disse tilfælde være tildelt en vis skønsmulighed.

Hvis et plæg ikke er efterlevet, og dette ikke skyldes undskyldelige forhold hos forældremyndighedsindehaveren, skal kommunen træffe afgørelse om dette. Følgen af dette vil blive, at betingelserne for udbetaling af børnefamilieydelsen ikke længere er opfyldt, og at udbetalingen stoppes, jf. lovforslagets § 2.

Afgørelsen om manglende efterlevelse af et plæg træffes med virkning for det førstkommende kvartal og for ét kvartal af gangen. Hvis forældremyndighedsindehaverne efter et kvartal med stop for udbetalingen af børnefamilieydelsen stadig ikke efterlever pålægget, og kommunen vurderer, at betingelserne for at opretholde pålægget stadig er gældende, skal kommunen træffe en ny afgørelse med efterfølgende stop for udbetalingen af børnefamilieydelsen for det næste kvartal også.

Kommunen skal i denne forbindelse være opmærksom på de tidsterminer, der gælder i forhold til udbetalingen af børnefamilieydelsen.

I den vurdering, der skal ligge til grund for afgørelsen, skal dels indgå, om forældremyndighedsindehaverne objektivt set har efterlevet pålægget, dels, hvis det ikke er tilfældet, om der foreligger undskyldelige omstændigheder for den manglende efterlevelse. Kommunen skal således tage hensyn til, om den manglende efterlevelse skyldes forhold, der er uden for forældremyndighedsindehaverens kontrol, fx dokumenteret sygdom.

Der ligger ikke i forbindelse med afgørelsen om manglende efterlevelse af plæg en vurdering hos kommunen om det hensigtsmæssige i at stoppe for udbetalingen af børnefamilieydelsen i den konkrete sag. Der er alene tale om en konstatering af, at et forældreplæg ikke er efterlevet.

Om § 41 a, stk. 7

Bestemmelsen tager sigte på at regulere, hvornår et plæg bortfalder. Der er tale om en udtømmende opregning.

Pålægget bortfalder ved kommunalbestyrelsens beslutning, hvis det forhold, der har begrundet pålægget, ikke længere er til stede, fx hvis barnet eller den unge, som tidligere har haft et omfattende ulovligt skolefravær, nu møder i skole hver dag.

Et forældreplæg, der er meddelt på grund af ulovligt skolefravær, eller fordi undervisningspligten ikke i øvrigt opfyldes, bortfalder ikke som følge af, at forældrene hjemtager barnet eller den unge til hjemmeundervisning. Kun hvis det vurderes, at undervisningspligten rent faktisk opfyldes, er der grundlag for at træffe afgørelse om bortfald.

Et pålæg bortfalder endvidere ved kommunalbestyrelsens beslutning, hvis det ikke længere er egnet til at løse de foreliggende problemer. Det kan fx være i en situation, hvor et pålæg om at sikre barnets eller den unges deltagelse i bestemte fritidsaktiviteter i kommunen, ikke længere er meningsfyldt, fordi forældremyndighedsindehaveren og barnet er flyttet til en anden landsdel, eller hvor forældremyndighedsindehaveren har efterlevet pålægget, men det har vist sig, at det ikke har påvirket barnets eller den unges problemer i en positiv retning.

Kommunerne skal i øvrigt være opmærksomme på, at bortfald af et konkret pålæg kan kombineres med et nyt pålæg med nye handlepligter.

Kommunen kan træffe afgørelsen om bortfald af pålægget af egen drift, og *skal* gøre det, hvis den bliver opmærksom på, at grundlaget har ændret sig. Kommunen kan også tage sagen op på baggrund af en henvendelse fra forældrene.

Til § 2

Ved siden af de betingelser, der i dag gælder for udbetaling af børnefamilieydelse indeholder forslaget til § 2, stk. 1, nr. 5, i børnefamilieydelsesloven, den yderligere betingelse, at forældrene skal overholde et af kommunen meddelt forældreplæg.

Til § 3

Loven foreslås at træde i kraft den 1. juli 2006.

Det er ikke en betingelse for at meddele pålæg, at forholdene, der kan begrunde et sådant pålæg, fx ulovligt skolefravær eller adfærds- og tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge, er opstået *efter* ikrafttrædelsestidspunktet. Problemerne i forhold til barnet eller den unge kan således godt tænkes opstået før lovens ikrafttræden, ligesom kommunen godt kan have iværksat en nærmere undersøgelse af barnets eller den unges forhold efter § 38 i lov om social service i perioden før ikrafttrædelsesdatoen.

En afgørelse om et forældreplæg og gennemførelsen af de enkelte sagsskridt herunder partshøring, kan først træffes efter lovens ikrafttræden, men kan altså godt vedrøre problemer, som er opstået før lovens ikrafttræden, og som fortsat består, når der træffes afgørelse om at give et pålæg.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. XXX af XX, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 41 indsættes:

»§ 41 a. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at meddele forældremyndighedsindehaveren et forældreplæg, jf. stk. 3, hvis et barns eller en ungs hensigtsmæssige udvikling er i fare, og det vurderes at bero på, at forældremyndighedsindehaveren ikke lever op til sit forældreansvar.

Stk. 2. Meddelelse af et forældreplæg forudsætter, at der foreligger oplysninger om,

1) at barnet eller den unge har ulovligt skolefravær, eller undervisningspligten ikke i øvrigt opfyldes,

2) at barnet eller den unge har begået kriminalitet af et vist omfang eller en vis grovhed,

3) at barnet eller den unge har alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer, eller

4) at forældremyndighedsindehaveren nægter at samarbejde med de relevante myndigheder om løsningen af barnets eller den unges problemer.

Stk. 3. Et forældreplæg angiver en eller flere konkrete handlepligter for forældremyndighedsindehaveren, som skal være egnede til at bidrage til en løsning af barnets eller den unges problemer, og som står i rimeligt forhold til formålet. Det kan herunder fastsættes, at forældremyndighedsindehaveren skal

- 1) sikre barnets fremmøde i skolen ved personligt at følge barnet i skole,
- 2) deltage i forældremøder og konsultationer vedrørende barnets eller den unges skolegang,
- 3) sikre barnets eller den unges deltagelse i konkrete fritidsaktiviteter ved at føl-

- ge barnet til det pågældende sted,
- 4) sikre, at barnet eller den unge er hjemme på et nærmere fastsat tidspunkt,
  - 5) deltage i et af kommunen tilbudt forældreprogram eller
  - 6) deltage i møder med relevante myndigheder om løsningen af barnets eller den unges problemer.

Stk. 4. Afgørelsen om forældreplæg træffes for en afgrænset periode af højst 12 måneders varighed. Forældreplægget kan forlænges med højst 6 måneder ad gangen.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal oplyse forældremyndighedsindehaveren om, at overholdelse af plægget er en betingelse for at modtage børnefamilieydelse, jf. lov om en børnefamilieydelse.

Stk. 6. Hvis kommunen vurderer, at den, der er meddelt et forældreplæg efter stk. 1, ikke efterlever plægget, og at den manglende efterlevelse ikke beror på undskyldelige omstændigheder, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om dette. Afgørelsen er gældende for ét kvartal.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om bortfald af plægget, hvis kommunalbestyrelsen vurderer,

- 1) at forholdet, der lå bag plægget, ikke længere eksisterer, eller
- 2) at forældreplægget ikke længere er egnet til at løse barnets eller den unges problemer.«

§ 2

I lov om en børnefamilieydelse, jf. lov-bekendtgørelse nr. 846 af 4. september 2000, som ændret ved lov nr. 1029 af 22. november 2000, lov nr. 1162 af 19. december 2003, § 2 i lov nr. 1166 af 19. december 2003, § 11 i lov nr. 428 af 6. juni 2005 og § 50 i lov nr. 431 af 6. juni 2005, foretages følgende ændringer:

§ 2. Retten til børnefamilieydelsen er betinget af,

- 1) at den person, der har forældremyndigheden over barnet eller har taget barnet i pleje med henblik på adoption, er fuldt skattepligtig efter kildeskattelovens § 1,
- 2) at barnet opholder sig her i landet, jf. dog stk. 2,

1. § 2, stk. 1, affattes således:

»§ 2. Retten til børnefamilieydelsen er betinget af,

- 1) at den person, der har forældremyndigheden over barnet eller har taget barnet i pleje med henblik på adoption, er fuldt skattepligtig efter kildeskatte-

3) at barnet ikke har indgået ægteskab, og
4) at barnet ikke er anbragt uden for hjemmet efter lov om social service, ikke sammen med en indehaver af forældremyndigheden er optaget i en døgnforanstaltning efter lov om social service eller i øvrigt forsørges af offentlige midler.

lovens § 1,
2) at barnet opholder sig her i landet, jf. dog stk. 2,
3) at barnet ikke har indgået ægteskab,
4) at barnet ikke er anbragt uden for hjemmet efter lov om social service, ikke sammen med en indehaver af forældremyndigheden er optaget i en døgnforanstaltning efter lov om social service eller i øvrigt forsørges af offentlige midler, og
5) at kommunalbestyrelsen ikke har truffet afgørelse om manglende efterlevelse af et forældreplæg efter lov om social service § 41 a, stk. 6.«